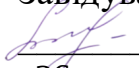

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

кафедра музикознавства та методики музичного мистецтва

Завідувач кафедри
 Олена СПОЛЬСЬКА
«26» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Виконавська майстерність
(Духові та ударні інструменти)**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В5 Музичне мистецтво
Освітня програма	Музичне мистецтво
Мова навчання	українська

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма з курсу «Виконавська майстерність (Духові та ударні інструменти)» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В5 Музичне мистецтво галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Розробники:

А.В. Міненко – доктор філософії за спеціальністю Музичне мистецтво, асистент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Робоча програма з курсу «Виконавська майстерність (Духові та ударні інструменти)» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В5 Музичне мистецтво галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року.

Завідувач кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва

доц. Олена СПОЛЬСЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Освітня програма	Музичне мистецтво
Спеціальність	B5 Музичне мистецтво
Галузь знань	B Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти	другий (магістерський)
Статус дисципліни	Нормативна
Мова навчання	Українська
Курс	I – II
Семестр	I – III
Форма підсумкового контролю	I – залік, III – екзамен
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	6 кредитів
ІНДЗ	-
Загальна кількість годин	Денна форма –180, Заочна форма –180
Аудиторні заняття (год.)	Денна форма –
Лекції (год.)	Денна форма –
Практичні заняття (год.)	Денна форма – 80, Заочна форма –18
Самостійна робота студента (год.)	Денна форма –100, Заочна форма –162

2. Мета і завдання курсу

«Виконавська майстерність (Духові та ударні інструменти)»

Мета курсу «Виконавська майстерність (Духові та ударні інструменти)» – формування та вдосконалення комплексу фахових компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, зокрема професійно-виконавської компетентності, набуття практичного досвіду концертно-виконавської діяльності, розвиток художньо-інтерпретаційної майстерності, сценічної культури та готовності до самостійної творчої діяльності відповідно до фахової спеціалізації.

Завдання курсу – поглиблення та практичне застосування набутих у процесі професійної підготовки компетентностей, удосконалення технічної та художньо-виконавської майстерності, розвиток індивідуального виконавського стилю, творчої самостійності, артистизму та здатності до професійної взаємодії у процесі репетиційної і концертної діяльності.

3. Компетентності та результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Виконавська майстерність (Духові та ударні інструменти)» забезпечує досягнення здобувачами таких результатів:

ІК

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати власні художні концепції. ФК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проєкти по інтерпретації музичних творів.

	ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській та педагогічній діяльності. ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської та педагогічної інтерпретації. ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету. ФК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 1. Володіти професійними навичками концертно-виконавської, творчої та педагогічної діяльності. ПРН 3. Визначити стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві. ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію. ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. ПРН 8. Здійснювати викладання гри на музичному інструменті / вокалу / диригування з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Пререквізитами для опанування навчальною дисципліною «Виконавська майстерність (Духові та ударні інструменти)» є предмети з циклу виконавських, історико-теоретичних музикознавчих дисциплін, з історії та методики духових та ударних інструментів, вибіркового фахових дисциплін, пов'язаних із проблематикою виконавсько-педагогічної діяльності.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Виконавська майстерність (Духові та ударні інструменти)» охоплює 3 семестри, спрямовані на формування у здобувачів освіти загальних і фахових компетентностей. Завершальним етапом опанування навчальної дисципліни є підготовка і захист творчого проєкту, який поєднує теоретичну і виконавську складові. Зміст навчальної дисципліни відповідно до трьох семестрів розділено на три модулі.

Модуль 1 (I семестр).

Жанрово-стильовий підхід в укладанні виконавського репертуару

Тема 1. Репертуар духових та ударних інструментів у жанрово-стильовому контексті.

Поняття виконавського репертуару духових та ударних інструментів та його значення у професійній підготовці духовика. Жанр і стиль як основні категорії формування виконавського репертуару. Жанрове розмаїття музики духових та ударних інструментів: твори великої форми, етюди, програмні та непрограмні мініатюри, циклічні композиції. Стильові особливості репертуару різних історичних епох духових та ударних інструментів. Взаємозв'язок жанрової природи, стильової приналежності твору та специфіки його виконавського втілення.

Тема 2. Принципи формування професійного репертуару духових та ударних інструментів.

Основні критерії добору репертуару духових та ударних інструментів: художня цінність, жанрово-стильова відповідність, рівень технічної складності та виконавська доцільність. Дидактичний, розвивальний і творчо-репрезентативний аспекти виконавського репертуару. Співвідношення навчального, концертного та конкурсного репертуару.

Послідовність ускладнення художньо-виконавських і технічних завдань. Формування індивідуальної репертуарної стратегії виконавства на духових та ударних інструментах.

Тема 3. Жанрово-стильова диференціація духових та ударних інструментів виконавської практики.

Особливості роботи над творами на духових та ударних інструментах різних жанрів і стилів. Специфіка виконавського опрацювання сонатної та варіаційної форм, етюдів, мініатюр і циклів. Особливості інтерпретації музики бароко, класицизму, романтизму, модернізму та сучасної музики. Взаємозв'язок авторського стилю, жанрової моделі та комплексу виконавських засобів. Формування жанрово-стильової компетентності духових та ударних інструментів.

Тема 4. Виконавські школи та традиції професійного виконавства на духових та ударних інструментах.

Поняття виконавської школи та її значення у становленні професійного виконавця на духових та ударних інструментах. Європейські та українська духові виконавські традиції. Особливості трактування музичного тексту, звуковидобування, артикуляції, фразування, динаміки та темпо-ритмічної організації у різних виконавських традиціях. Взаємозв'язок композиторської та виконавської шкіл. Формування індивідуального виконавського стилю музиканта.

Академконцерт (40 балів): представлення 2-х творів, різних за стилем і жанром.

Залік (60 балів): представлення 2-х творів: жанри великої форми (варіації, I або II і III частини сонати), розгорнута п'єса.

Модуль 2 (II семестр).

Українська музика і європейський контекст

Тема 1. Українська духовна музика в національному та європейському культурному просторі.

Українська духовна музика як складова національної музичної культури. Формування та накопичення різножанрового національного репертуару на духових та ударних інструментах. Жанрове і стильове розмаїття творчості українських композиторів для духових та ударних інструментів. Українська духовна музика в контексті європейських культурно-мистецьких процесів. Взаємодія національної композиторської традиції з європейськими стильовими та жанровими тенденціями.

Тема 2. Становлення та розвиток української духової композиторської школи. Основні етапи становлення української духової композиторської школи. Формування національних засад творчості на духових та ударних інструментах. Розвиток жанрів і форм духової музики у творчій спадщині українських композиторів. Поєднання національних музичних традицій із європейськими принципами композиторського мислення. Жанрово-стильові особливості українського репертуару різних історичних періодів для духових та ударних інструментів.

Тема 3. Український репертуар у сучасній виконавській практиці для духових та ударних інструментів.

Українська музика у професійній виконавській та педагогічній практиці для духових та ударних інструментів. Особливості виконавської інтерпретації творів українських композиторів різних поколінь. Взаємозв'язок композиторських, виконавських і педагогічних традицій українського та європейського мистецтва. Жанрово-стильова та художньо-образна специфіка сучасного українського репертуару для духових та ударних інструментів. Репрезентація української музики в сучасному концертному просторі для духових та ударних інструментів.

Тема 4. Регіональні виконавські традиції українського мистецтва на духових та ударних інструментах. Регіональний вимір української музичної культури та його відображення у духовому мистецтві. Західноукраїнська композиторська і виконавська традиція.

Академконцерт (40 балів): представлення 3-х творів українських та зарубіжних композиторів, різних за стилем і жанром.

Модуль 3 (III семестр).

Проблема художньої інтерпретації

Тема 1. Художня інтерпретація твору: музикознавчий та виконавський аспекти на духових та ударних інструментах.
Поняття художньої інтерпретації у виконавстві на духових та ударних інструментах. Музикознавчий та виконавський аспекти інтерпретації музичного твору. Осмислення жанрово-стильових, структурних та художньо-образних особливостей твору як основа формування індивідуальної виконавської концепції на духових та ударних інструментах. Етапи роботи над музичним твором: ознайомлення та аналіз музичного тексту, визначення художньої ідеї, опрацювання технічних і художньо-виконавських завдань, формування цілісної інтерпретації. Підготовка твору до концертного виконання.

Тема 2. Формування художньої концепції виконавського проєкту.
Виконавський проєкт як цілісна художньо-концептуальна система. Узгодження художньої ідеї та змістового наповнення виконавського проєкту. Добір і поєднання музичних творів відповідно до загальної концепції концертної програми. Основні принципи укладання виконавського проєкту: жанрове розмаїття, стильовий контраст, стильова відповідність, драматургічна цілісність та виконавська доцільність. Визначення послідовності творів і побудова драматургії концертної програми. Формування цілісного художнього висловлювання та підготовка виконавського проєкту до публічної концертної реалізації.

Основні принципи укладання виконавського проєкту:

- жанрового розмаїття;
- стильового контрасту;
- стильової відповідності;
- драматургічної цілісності;
- виконавської доцільності та ін.

Екзамен (60 балів): 4 твори (жанри великої форми (соната, концерт), розгорнуті мініатюри зарубіжних та українських композиторів).

5.2. Структура навчальної дисципліни

	денна форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота		Лекції	Практичні	Самостійна робота
(І семестр)								
Змістовий модуль 1.								
Тема 1.	14	-	6	8	17	-	2	15
Тема 2.	18	-	6	12	17	-	2	15
Тема 3.	20	-	7	13	18	-	2	16
Тема 4.	14	-	7	7	18	-	2	16
Разом за змістовим модулем 1.	66	-	26	40	70	-	8	62

(II семестр)								
Змістовий модуль 2.								
Тема 1.	19	-	7	12	22	-	2	20
Тема 2.	15	-	7	8	22	-	2	20
Тема 3.	16	-	6	10	20	-	2	18
Тема 4.	16	-	6	10	20	-	2	18
Разом за змістовим модулем 2.	66	-	26	40	84	-	8	76
(III семестр)								
Змістовий модуль 3.								
Тема 1.	24		14	10	13	-	1	12
Тема 2.	24		14	10	13	-	1	12
Разом за змістовим модулем 3.	48		28	20	26	-	2	24
Всього	180		80	100	180	-	18	162

5.3. Теми практичних занять

№	Тема практичного заняття	Денна	Заочна
I семестр			
1	Репертуар у жанрово-стильовому контексті на духових та ударних інструментах	6	2
2	Принципи формування професійного репертуару на духових та ударних інструментах	6	2
3	Жанрово-стильова диференціація виконавської практики на духових та ударних інструментах	7	2
4	Виконавські школи та традиції професійного виконавства на духових та ударних інструментах	7	2
II семестр			
5	Українська музика в національному та європейському культурному просторі в контексті гри на духових та ударних інструментах	7	2
6	Становлення та розвиток української композиторської школи на духових та ударних інструментах	7	2
7	Український репертуар у сучасній виконавській практиці на духових та ударних інструментах	6	2
8	Регіональні традиції українського мистецтва на духових та ударних інструментах	6	2
III семестр			
9	Художня інтерпретація твору: музикознавчий та виконавський аспекти на духових та ударних інструментах	14	1
10	Формування художньої концепції виконавського проєкту	14	1
	Усього	80	18

5.4. Самостійна робота

Орієнтовна тематика самостійної роботи

№	Тема самостійної роботи	Кількість годин денна/заочна
1	Жанрово-стильові особливості репертуару різних історичних епох. Опрацювання рекомендованої літератури. Укладання орієнтовного репертуарного списку (10 творів) за жанрово-стильовим підходом.	8/15
2	Принципи добору та формування професійного репертуару на духових та ударних інструментах	12/15
3	Особливості виконавської інтерпретації творів різних стилів і жанрів на духових та ударних інструментах	13/16
4	Особливості роботи над творами різних жанрів і форм: велика форма, етюд, мініатюра на духових та ударних інструментах	7/16
5	Виконавські школи та традиції професійного виконавства на духових та ударних інструментах	12/20
6	Українська музика в контексті європейських стильових процесів. Опрацювання рекомендованої літератури. Укладання орієнтовного репертуарного списку (10 творів) із творів сучасних українських та зарубіжних композиторів для духових та ударних інструментів.	8/20
7	Становлення та розвиток української композиторської школи на духових та ударних інструментах. Опрацювання рекомендованої літератури та навчально-методичних посібників із творів українських композиторів для духових та ударних інструментів.	10/18
8	Український репертуар у сучасній виконавській практиці на духових та ударних інструментах. Порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій творів українських композиторів для духових та ударних інструментів (С. Людкевич, А. Кос-Анатольський, М. Вериківський, М. Скорик, Б. Фільц та ін.).	10/18
9	Аналіз твору як основа формування індивідуальної художньо-виконавської інтерпретації	10/12
10	Художня концепція, драматургія та репертуарна стратегія виконавського проєкту	10/12
	Разом	100/162

6. Форми та методи навчання

Форми навчання: індивідуальні заняття; консультації; самостійна робота здобувачів освіти; дистанційне навчання із використанням електронних освітніх платформ.

Методи навчання: словесні методи, ілюстрація, використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів.

Для формування т. зв. «м'яких навичок»: проблемні завдання для розвитку критичного мислення, формування навичок самоаналізу, аргументації, толерантної комунікації; використання елементів інтерактивних технологій та платформ.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Здобувач освіти впродовж другого (магістерського) рівня у напрямку виконавської майстерності (Духові та ударні інструменти) опановує значним числом творів різних жанрів та стилів відповідно до програмових вимог, що передбачає оволодіння комплексом виконавсько-технічних і

художньо-виконавських навичок та вмінь, відповідним масивом музикознавчої інформації у галузі історії та теорії виконавства, інтерпретації музики.

Форми та методи контролю:

- ✓ I семестр: академконцерт (40 балів), залік (60 балів),
- ✓ II семестр: академконцерт (40 балів),
- ✓ III семестр: екзамен (60 балів).

Концертне виконання (екзамен) складається з 4-ох творів, що демонструє рівень виконавської підготовки, технічної майстерності, сформованості художньо-інтерпретаційних умінь, сценічної культури здобувача.

Програма включає наступні зразки:

- твір великої форми (3 частини сонати, концерту);
- твір зарубіжного композитора (віртуозний етюд, різножанрові зразки малої форми);
- твір українського композитора (різножанрові зразки малої форми, цикли

**9. КРИТЕРІЇ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧІННЯ.
ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ**

Оцінювання результатів концертного виступу проводиться за наступними критеріями:

- відповідність виконуваного репертуару жанрово-стильовим характеристикам та належному рівню складності програми;
- рівень виконавської майстерності: володіння комплексом виконавсько-технічних і художньо-виконавських навичок та вмінь;
- сформованість досвіду аналітико-інтерпретаційної діяльності щодо визначення та втілення жанрово-стильових характеристик творів;
- художній рівень виконавської інтерпретації, втілення авторської виконавської концепції із використанням відповідних музично-виконавських засобів (артикуляція, інтонування, фразування, темпо-ритм, агогіка, динамічна палітра та ін.), логічність і переконливість драматургії, емоційно-образної побудови твору, концертної програми загалом.

- **А (90–100 балів) - відмінно.** Здобувач виконує програму відповідного рівня складності у повному обсязі; демонструє високий рівень виконавської майстерності, володіння комплексом виконавсько-технічних і художньо-виконавських навичок та вмінь; засвідчує сформованість аналітико-інтерпретаційної діяльності щодо визначення та втілення жанрово-стильових характеристик виконуваних творів; яскраво й переконливо втілює індивідуальну виконавську концепцію із використанням відповідних музично-виконавських засобів; демонструє художню цілісність і завершеність виконання окремих творів та концертної програми загалом.

- **В (85–89 балів) - добре.** Здобувач виконує програму відповідного рівня складності у повному обсязі з допущенням окремих незначних текстових або технічних неточностей; демонструє достатньо високий рівень виконавської майстерності; засвідчує сформованість аналітико-інтерпретаційних умінь щодо визначення та втілення жанрово-стильових характеристик виконуваних творів; переконливо використовує музично-виконавські засоби та на достатньо високому рівні втілює індивідуальну виконавську концепцію.

- **С (75-84 бали) - добре.** Здобувач виконує програму достатнього рівня складності у повному обсязі, допускаючи окремі текстові, технічні та художньо-виконавські неточності; демонструє достатній рівень виконавської майстерності; загалом правильно визначає та відтворює жанрово-стильові характеристики творів; володіє основними музично-виконавськими засобами, однак індивідуальна виконавська концепція та художньо-образне втілення окремих творів або концертної програми загалом не завжди є достатньо переконливими.

- **Д (65-74 бали) - задовільно.** Здобувач виконує програму переважно в повному обсязі, проте допускає суттєві текстові, технічні та художньо-виконавські помилки; демонструє задовільний рівень виконавської майстерності; частково відтворює жанрово-стильові та художньо-образні характеристики творів; виявляє недостатню самостійність

інтерпретаційних рішень; виконавська концепція простежується, однак її реалізація недостатньо цілісна й переконлива.

- **Е (60-64 бали) - задовільно.** Здобувач виконує програму на мінімально достатньому рівні, допускаючи значну кількість текстових, технічних та художньо-виконавських помилок; демонструє мінімально необхідний рівень сформованості виконавських навичок та вмінь; частково відтворює жанрово-стильові характеристики виконуваних творів; інтерпретаційні рішення недостатньо самостійні, а індивідуальна виконавська концепція виражена фрагментарно. Результат виконання загалом відповідає мінімальним вимогам навчальної програми.

- **FX (35-59 балів) - незадовільно з можливістю повторного складання.** Здобувач виконує програму не в повному обсязі та/або на недостатньому рівні складності; допускає значну кількість суттєвих текстових і технічних помилок; демонструє недостатній рівень виконавсько-технічної та художньо-виконавської підготовки; не забезпечує належного відтворення жанрово-стильових характеристик творів; індивідуальна виконавська концепція не сформована. Виявлені недоліки можуть бути усунені в процесі додаткової роботи, що передбачає можливість повторного складання.

- **F (0-34 бали) - незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.** Здобувач не опанував мінімального обсягу навчальної програми; не демонструє необхідного рівня виконавсько-технічних, художньо-виконавських та інтерпретаційних умінь; виконання є фрагментарним або не відповідає встановленим програмним вимогам.

Додаткові бали. На розгляд комісії можуть бути подані дипломи, грамоти, подяки, сертифікати про участь у мистецьких проєктах, конкурсах, фестивалях та інших формах концертно-виконавської діяльності. За підтверджені результати творчої активності може бути нараховано до 5 додаткових балів у межах максимальної оцінки 100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
65-74	D	
60-64	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовні приклади екзаменаційної програми

Ф. Давід – Концертіно для тробмону з фортепіано;
Й. С. Бах – Аріозо для тробмону з фортепіано;
Е. Бозза – Балада для тробмону з фортепіано;
Ж. Кастереде – Сонатіна для тробмону з фортепіано;
Е. Сежурне — Концерт для маримби та струнного оркестру;
Й. Н. Гуммель — Концерт для труби з оркестром Мі мажор;
К. Дебюссі — Рапсодія для альт-саксофона з оркестром (перекладення для фортепіано);
В. А. Моцарт — Концерт для кларнета з оркестром Ля мажор;
А. Вівальді — Концерт для флейти «Il Gardellino» (Щиглик).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. У випадку виникнення конфліктних ситуацій, керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Політика щодо академічної доброчесності

У межах освітнього компонента «**Виконавська майстерність**» академічна доброчесність передбачає самостійне опрацювання та виконання здобувачем визначеної концертної програми, відповідальне ставлення до підготовки та представлення результатів власної виконавської діяльності.

Здобувач має дотримуватися коректності у використанні нотних видань, аудіо- та відеозаписів, виконавських інтерпретацій та інших мистецьких ресурсів. Ознайомлення з інтерпретаціями інших виконавців використовується як засіб професійного аналізу та формування власної художньо-виконавської концепції.

Використання цифрових ресурсів та інструментів штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб під час підготовки до занять, однак не може замінювати самостійну виконавську та інтерпретаційну роботу здобувача.

Політика щодо відвідування

Відвідування практичних (індивідуальних) занять є обов'язковим та важливою складовою професійної виконавської підготовки здобувача. У разі відсутності з поважних причин здобувач має повідомити викладача та самостійно опрацювати пропущений матеріал.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Для забезпечення освітнього процесу використовуються **Духові та ударні інструменти**, аудиторія для проведення індивідуальних занять і концертних виконань; комп'ютер або ноутбук із доступом до мережі Інтернет; аудіо- та відеообладнання для прослуховування, перегляду й запису виконавських інтерпретацій.

У процесі навчання можуть використовуватися електронні нотні бібліотеки, цифрові аудіо- та відеоархіви, мультимедійні ресурси, а також програмні засоби для відтворення та опрацювання аудіо- і відеоматеріалів.

11. Рекомендована література

Додаткові навчальні, навчально-методичні посібники:

1. Труба

1. **Посвалюк, В. Т.** (2005). *Методика навчання гри на трубі* [Навчально-методичний посібник]. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.
2. **Трубай, М. П.** (2016). *Основи формування виконавських навичок трубача* [Навчально-методичний посібник]. Видавництво ДДПУ ім. І. Франка.
3. **Arban, J.-B.** (1982). *Complete conservatory method for trumpet* (E. Goldman & W. Smith, Eds.). Carl Fischer. (*Фундаментальна закордонна школа гри на трубі*).

2. Тромбон

1. **Манжора, Б. Г.** (1976). *Методика навчання гри на тромбоні*. Музична Україна.
2. **Горовой С.** (1998). *Технологія і мистецтво гри на тромбоні*. Донецьк. 220 с.
3. **Fink, R. H.** (1977). *The trombonist's handbook: A complete guide to playing and teaching the trombone*. Accura Music. (*Академічний посібник із методики викладання гри на тромбоні*).

3. Ударні інструменти

1. **Кріль, З. Я.** (2014). *Методика навчання гри на ударних інструментах* [Навчально-методичний посібник]. Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка.
2. **Черненко, Г. В.** (2011). *Школа гри на ударних інструментах* [Навчальний посібник]. НМАУ імені П. І. Чайковського.
3. **Cirone, A. J.** (2009). *Portraits in rhythm: 50 studies for snare drum*. Belwin-Mills Publishing / Alfred Music. (*Світовий стандарт навчально-методичного репертуару для малого барабана*).

4. Саксофон

1. **Закопеч, М. М.** (2012). *Школа викладання та методика опанування саксофона* [Навчально-методичний посібник]. ДДПУ імені Івана Франка.
2. **Степанов, Є. О.** (2018). *Основи постановки та методичні засади гри на саксофоні* [Навчальний посібник]. Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
3. **Londeix, J.-M.** (1997). *Hello! Mr. Sax, or Parameters of the saxophone*. Alphonse Leduc. (*Фундаментальний методичний посібник видатного французького педагога Жана-Марі Лондекса*).

5. Кларнет

1. **Носов, В. М.** (2010). *Методика навчання гри на кларнеті* [Навчальний посібник]. Одеса: Астропринт.
2. **Дмитрієв, М. О.** (2016). *Основи формування інтонаційного та звукового комплексу кларнетиста* [Навчально-методичний посібник]. Київський національний університет культури і мистецтв.
3. **Klosé, H.** (1906). *Celebrated method for the clarinet* (S. Bellison, Ed.). Carl Fischer. (*Базова академічна школа гри на кларнеті*).

6. Флейта

1. **Кудринський, В. М.** (2015). *Методика формування виконавської майстерності флейтиста* [Навчально-методичний посібник]. Рівненський державний гуманітарний університет.
2. **Проценко, М. А.** (2008). *Основи флейтового виконавства та методики викладання* [Навчальний посібник]. Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка.
3. **Moyse, M.** (1934). *De la sonorité: Art et technique*. Alphonse Leduc. (*Класична праця Марселя Муаза щодо роботи над звукоутворенням та інтонацією*).

Рекомендована методична література:

1. Труба

1. **Григоренко, В. В.** (2010). *Специфіка виконавського дихання та інтонаційного контролю трубача* [Навчально-методичний посібник]. Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
2. **Schlossberg, M.** (1941). *Daily drills and technical studies for trumpet*. M. Baron Co. (*Класична американська школа технічних вправ для трубачів*).

2. Тромбон

1. **Горовий, С. Г.** (1997). *Основи раціональної постановки при грі на тромбоні*

[Методичні рекомендації]. Донецька державна музична академія ім. С. С. Прокоф'єва.

2. **Kleinhammer, E.** (1963). *The art of trombone playing*. Summy-Birchard Inc. (Фундаментальна праця тромбоніста Чиказького симфонічного оркестру про раціональну постановку).

3. Ударні інструменти

1. **Приходько, О. В.** (2017). *Основи викладання гри на маримбі та ксилофоні* [Навчально-методичний посібник]. Дніпропетровська академія музики імені Михайла Глінки.
2. **Firth, V.** (1967). *The solo timpanist: 26 etudes for timpani*. Carl Fischer. (Базовий методичний посібник для литавристів від головного литавриста Бостонського симфонічного оркестру).

4. Саксофон

1. **Бобровський, О. М.** (2015). *Артикуляційні та штрихові особливості сучасного саксофонового виконавства* [Навчально-методичний посібник]. Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової.
2. **Rascher, S.** (1977). *Top-tones for the saxophone: Four-octave range*. Carl Fischer. (Методична праця Сигурда Рашиера з розвитку високого регістру та аликвотних тонів).

5. Кларнет

1. **Баланко, О. В.** (2013). *Розвиток пальцевої техніки та артикуляції кларнетиста* [Методичні рекомендації]. Мукачівський державний університет.
2. **Rose, C.** (1900). *40 Studies for clarinet (Book 1)*. Carl Fischer. (Академічний збірник інтонаційно-технічних етюдів, що є обов'язковим для кларнетистів усіх шкіл).

6. Флейта

1. **Цурканенко, Т. Є.** (2018). *Основи викладання гри на флейті в початкових мистецьких навчальних закладах* [Навчально-методичний посібник]. Житомирський музичний коледж імені В. С. Косенка.
2. **Taffanel, P., & Gaubert, P.** (1923). *17 Grands exercices journaliers de mécanisme pour flûte*. Alphonse Leduc. (Фундаментальні щоденні вправи Таффанеля і Гобера — основа французької флейтової школи).

Додаткова рекомендована література (авторські публікації):

1. **Міненко А.** «Школа» гри на тромбоні як засіб розвитку європейського тромбонового мистецтва XIX століття. Аспекти історичного музикознавства. Вип. 28. Харків, 2022. 156 с.
2. **Міненко А.** Історичний контекст функціонування мідних духових інструментів у складі ансамблю «троїсті музики». Fine Art and Culture Studies. Вип. 4. Луцьк, 2024. С. 40–45.
3. **Міненко А.** Еволюція сурдини для мідних духових інструментів (від Стародавнього Єгипту до сьогодення). Аспекти історичного музикознавства. Вип. 27. Харків, 2022. С. 129–161.
4. **Міненко А.** Кітч як дзеркало поп-культури в епоху гіперреальності. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. № 3. Київ, 2024. С. 77–82.
5. **Міненко А.** Синестезія в музиці на прикладі «Кольорів» Б. Аппермонта для тромбону з оркестром/фортепіано. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. № 3. Київ, 2023. С. 300–307.

6. **Міненко А.** Постмодернові тробмонові тенденції: від Л. Беріо до В. Рунчака. Українська музика. Вип. 3–4 (46–47). Львів, 2023. С. 49–56.

12. Інформаційні Інтернет-ресурси

1. <http://elr.tnpu.edu.ua/>
2. Електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>).
2. Педагогіка – Вікіпедія ([www.uk.wikipedia.org/wiki/ Педагогіка](http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Педагогіка)).
3. Музикознавство – Вікіпедія (www.uk.wikipedia.org/wiki/Портал).
4. Інтернет-ресурси, пов'язані із музично-виконавською практикою.